

LOUČEJSKÉ POVÍDKY

Josef Mašek

STREJDA
PETR

Strejda Petr

Bylo to v letech už po měnové reformě, o které ještě den předtím dělnický prezident Antonín Zápotocký prohlašoval, že se pracující nemusí obávat, a kolektivizace vesnice se nevyhnula ani Loučeji. Dnes bych tu kouzelnou chaloupku asi ani nepoznal, ale tehdy to bylo první stavení, hned jak se přijede do Loučeje od Vlkance a úplně první byla kolna, pak stodola, chlívký, stáje a pak už byla obytná část. Stáj, ve které měl strejda dvě univerzální kravičky, tedy v tom smyslu univerzální, že sloužily jak na obživu, tak na svoz krmení a obilí, ale to ostatně nebylo nic tak mimořádného, koně mělo ve vesnici jen několik sedláků. do domu se chodilo po obrovských plochých kamenech, které byly tak metr nad silnicí a hned pod těmi kameny bylo hnojiště. Těsné sousedství obývacích prostor a stáje mělo svoje výhody, bylo to v zimních měsících svým způsobem ekologické vytápění, nad kterým by dnes zaplesal mnohý ochránce přírody. Bezprostřední sousedství hnojiště pak mělo výhodu v tom, že když byla v sále u Jindrů tancovačka a přespolní chasníci se začali příliš zajímat o místní krasavice, tak silák Duda Jandů je bravurním způsobem vyhazoval přímo na ten hnůj. Čímž jejich sexuální mise obvykle končila, protože takovej odér nemohly tolerovat ani jinak trénovaný vesnický krasavice. Bezprostřední blízkost hnojiště ale měla jednu obrovskou nevýhodu. Popásala se tam snad milionová kolonie much. Ne snad, že bychom v Rakovníku mouchy neměli, takový velkoměsto zas nejsme, ale když se zakoupila v koloniálu mucholapka, vydržela u lustru několik týdnů, než byla jakž takž zaplněná. Ne tak u strejdy. Ony ale tamní mouchy byly navíc alkoholičky. Strejda totiž měl v policích ve výčepu, což byla současně i kuchyně, takový arsenál pálenek a likérů, že pokaždé, když vidím Švejka, film, a tu slavnou scénu s nalitým závodčím, ...Kontušovka, Rum...., a Ořechová, pokaždé se mi strejdův výčep vybaví. A jak se potom chasníkům i trošku chvěly ruce, když do sebe překvapivě prali nejenom rum, ale i Světlušky, Raketu, Čerta a bůhvíjak se všechny ta sladšasy jmenovaly, a prokládali to krumlovskou desítkou, tak mouchy nepromeškaly jedinou šanci a jak se pootevřely dveře nebo okno, hned si na stolec

udělaly mejdan u těch vycmrndanejch loužiček a zhuřákaly se pod obraz. Maminka z toho byla na mrtvici, bratranec Petr mi obvykle půjčil kejvačku, kterou vyhrál na nějakých letních zemědělských oslavách v Krumlově, něco jako Země Živitelka, ale v menším, já sjel dolů, do města a u Paclíků jsem nakoupil mucholapek, co jsem v ruksaku na zádech unes. Maminka je zavěšila za posměšných komentářů svého bratra, tedy strejdy Petra, ke stropu a nestačila ani slézt ze židle a mucholapka už nelapala, tak byla za tu chvíli osídlená mouchama. Maminka pocházela ze zemědělství a byla velmi silně nábožensky založená a tolerovala všechny velké i malé bytosti, proč by je jinak Pán Bůh stvořil? ale k mouchám měla šílenou averzi.

Za dva dny bylo zřejmé, že jestli budeme nakupovat mucholapky takovýmhle tempem, budeme se muset vrátit do Rakovníka po svých, autostop tehdy neexistoval, že všechny prachy utratíme za mucholapky. Paclík věřil dobrej kšeft a začal je objednávat ve velkokapacitních kontejnerech, jako se dodávají do Latinské Ameriky a jiných tropů.

Měl jsem v Loučeji spoustu kamarádů a křivdil bych jednomu každému z nich, kdybych některého preferoval.

Ale řízek vůbec největší byl Jarda Divišů. Sloužil na vojně u zbraně, která dnes už neexistuje, byly to vizuální hlásky a obsluhy měly natrénovaný obrysy imperiálistickéh létadel, a když by si nějakěj padouch trouf do tábora míru, tak ta hláska by nahlásila na patřičný místa, že se blíží Šuting Star, Sejbr nebo dokonce Fantom a protiletadlovci by v předstihu věděli, po kom to mají prát. Aby nesundali vlastního MiGa, Iljušina nebo Tupoleva. Já mám letadla dodnes rád, a tak jsme se zasvěceně bavili, kolik má které letadlo motorů, jak zkosený křídla a další speciality. Ale Jarda se mi nesmazatelně vryl do duše jinou vlastností. Pracoval, a teď nevím jestli v Krumlově nebo v Budějicích, pro podnik zahraničního obchodu Koospol a nakupoval hovězí dobytek pro tuhleto firmu. A vyprávěl mi, a nemám důvod proč mu nevěřit, že oni v tý pézetce mají takovou stupnici, podle které jalovice hodnotí. Základní třída je označena římskými číslicemi od I doV a každá třída má podtřidu, označovanou písmeny latinské abecedy. Když byla jalovice bezchybná, dostala I a, pokud měla nějakou menší

vadu, třeba hrb, nebo nohy do X, nebo tak nějak, tak dostala řekněme II b a tak podobně. Tuším, že se tomu říká odborně „profesní deformace“ a doufám, že kdybych někdy Křemží navštívil, že mi místní feministky nevybouchají krupon už ve Mříčci, tak ten Jarda, když jsme šli na nějakou tancovačku, vzpomínám právě na ty v hospodě ve Chlumu, jak je hned u silnice na Lhotku, nebo na ty v lukách nad Křemží, tak jsme seděli a popíjeli, já se nalejval malinovkou, ale to byla fakt malinovka, nesrovnatelná s umělotinama, co do nás perou současný obchodní řetězce, a Jarda, protože byl světák, tak nelemtal pivo, ale dopřával si vína, tak když jsme viděli nějakou obzvláště dobře tvarovanou kočku, tak Jarda do mě štouchnul a „Co jí říkáš? To je tak I b“.

A já na tu hru přistoupil a řek jsem že má trošku moc silný nohy a v hrudníku je slabší a dal bych jí proto II c.

Jarda zůstal dlouho, možná doživotně, svobodnej a dost možná, že to bylo kvůli tomu nekonvenčnímu posuzování krásna, neumím si totiž představit, že by některá rozchodila, kdyby jí o svatební noci řekl : „Nahoře to je za Ib, ale níž, no to ..“

Maminka měla Jardu dost ráda, nebyl sice „komedář, v tom dobrém slova smyslu, ale nebyl to morous, které maminka bytostně nesnášela. A tak ten Jarda se stavěl ve výčepu, v Loučejci si dával pivo, aby se neřeklo, že se kvůli tomu Krumlovu vyvyšuje, a maminka zrovna lamentovala nad tím, že už ten den zavěšuje druhou mucholapku.

„Teta“ mně pokaždé okouzlo, že tam se každý, i ten koho viděli poprvé, oslovoval teto, strejdo, „Teta“, povídá tedy Jarda, „já vám poradím, jak se těch much zbavíte,“ a udělal dramatickou pauzu.

Ale to musím ještě něco vysvětlit. Spásou té doby byla chemická sloučenina dichlordifenyltrichlormethylmethan, známější pod zkratkou DDT a její český název byl Dynocid. Barvou připomínala cement a vyluzovala takový nasládlý zápach, který ani po staletích není možné s ničím zaměnit. Tehdy se věřilo, že pomůže výrazně zvýšit hektarové výnosy úplně všeho, ale hlavně, že zlikviduje Amerického Brouka, tedy Mandelinku Bramborovou. Dodnes se čas od času objeví

archivní Filmové týdeníky, jak práškovací letadla Brigadýr rozsévají tu hrůzu po českých lánech a dokonce byly takové jako pumpičky na šlapací pohon a pod každý bramborový keř se zapíchla tlustá jehla a šlápnutím se tam vpravila smrtící dávka Dynocidu. Rád bych viděl ty potomky konzumentů takhle ošetřených brambor, Quasimodo musí být proti nim manekýn. Byl to poválečný zázrak srovnatelný s Penicilinem a lidé tomu i dost věřili. Dokonce náš krajan, spisovatel Ota Pavel, dodnes dávají jeho Jak jsem potkal ryby alias Zlaté úhoře nebo Smrt krásných srnců, pod dojmem DDT, ne snad, že by se jím nasypal, ale pod tou propagandou napsal krásnou povídku Otázka hmyzu vyřešena. Jak se to sypalo na bramborové lány v Loučeji, to už přesně nevím, myslím, že kolchozníci měli lopatičky, jako na volně loženou mouku a nabírali z vědra a rozhazovali po polích. Co si ale vzpomínám přesně, tak ze stodoly u strejdy, která byla po žních od mlatu po střechu zaplněná snopy obilí, byly najednou do tý samý vejšky papírový pytle, nemlich takový jako na cement, a v těch pytlích byl Dynocid. On se sice prodával i u nás, v drogerce, ale krabička jako od krému na opalování stála majlant a konec konců, tehdy platilo, kdo nekrade, šidí rodinu. Takže jsme si domů, kromě darů loučejských niv, vezli v kufru dobře dvě kila toho Dynocidu, no dnes nás s tím lapit, jdeme do lochu všichni, zabásli by nás pro přechovávání omamných a psychotropních látek, ale tehdy se to tak nebralo.

A ten Jarda povídá „Teta. Když trošku toho Dynocidu nasypete na horký plotnice, u nás se říká těm litinovejm plátům na kamnech „tály“, tak máte za pár minut po mouchách.“

Maminka byla příznivě nekloněna experimentům, ale pominu-li fakt, že „trošku“ je relativní pojem, něco jako „přiměřeně“ v tom dnes už kultovním filmu o chloridu sodném nad zlato, s Burianem a s Werichem, a maminka měla ráda radši víc, než míň, a tak na ty roztopený kamna dala trošku podle jejích měřítek. Pak se jí to nezdálo a přidala ještě trošku, spíš hrstičku a že půjdeme do Brodu, pod Vlkanec, vymáchat prádlo, páč tehdy nebyly, dokonce ani v Loučeji, ani pračky vířivky, natož automatky. Strejda, i když mu hospodu znárodnili a převedli pod Jednotu, tak byl odpovědný vedoucí

a navzdory nepatrným výdělkům měl ukrutnou sílu papírování. Takže ať jdeme napřed, že nás dohoní, že si ještě udělá nějaký papíry. „Petře“, řekla maminka“ na tý plotně je ale nasypanej ten Dynocid“. Jenže strejda Petr byl samorost a nebojsa, přímo statečník. Později, když už byla i v Loučeji elektrika, tak proč bych nesměl šahat mokrou rukou podívejte, a šáh a necvičilo to s ním, tak nákej Dynocid.

Jo a ještě něco, strejda měl takový kulatý brejličky se stříbrnejma obroučkama, později je od něj okopíroval John Lenon, no, ten z Beatles, jenže na rozdíl od Lenona byly ty strejdovy brejličky v plným invalidním důchodu, měly amputovanou jednu nožičku, hned v kyčli, a strejda ten handicap vyřešil s lehkostí sobě vlastní, přivázal tam takovou tu opředenu gumičku, snad z trenek nebo z ponožek, a pokaždý, když si je nasazoval, tak to byl tedy obřad. A pak je vycentrovat, aby mu nešlo každý voko jinam, jako korálový rybě, jako chameleonovi, no makačka. Picli jsme tedy prádlo na trakař a Venca Babloňáků, kterej chodil i v zimě bosej, nás nadšeně zdravil, páč v trakaři neměl konkurenta, my to „vyplákali“ v tý křišťálově čistý vodě. Dnes, mít tu tehdejší kvalitu a možnost ji plnit do polyetylenovejch flašek, byl bych do roka milionář, pětku za flašku, nejmíň, ale bůhví, jestli ta voda pod Vlkancem je ještě tak dobrá a bůhví jestli tam ještě ten potůček vůbec je, a pokud je, tak jestli není zprivatizovanej podnikatelem, kterej mluví azbukou. Strejdovi do toho asi něco vlezlo, protože nepříjel, tak jsme to vyplákaný běloskvoucí prádlo naložili, kam se na tu vlkaneckou vodu hrabou všechny současny saponáty, přesto, že jsem patriot a vyrábějí se tady u nás v Rakovníku. Ale jak jsme přijeli k tý kapliče, jak, doufám, v polovině cesty, v těch místech jak se silnice od Loučeje k Vlkanci láme, pořád ještě stojí, tak už tam jsme viděli ten neklid v přírodě, vlaštovky, jakoby se chystaly odtáhnout o měsíc dřív, na silnici popadaný motýlové, včely a pár husek, jak u vás říkalo vosám a zvláštní nasládlej zápach, ale práškovací létadlo ani Jožina z Bažin nikde nevidět. Pak nám to došlo. Nabrali jsme s tím trakařem takovej sprint, že Venca Babloňáků obdivně hýkal a rozdál si to s náma, ale byl přeci jenom celoživotně trénovanej od útlýho věku, no, ale doběhli

jsme jen o koňskou délku pozadu k tý druhý maličký kapliče, co je hned za Jindrovic stavením a už tam na nás šly mráčky, z toho nazelenalýho kouře, jak se prodíral všema spárama, co jich ve stavení bylo. Namočil jsem kapesník do močůvky, dal si ho na sosák, žádný jiný zvlhčovač po ruce nebylo a popaměti jsme otevřeli všechna okna i dveře. Když se bojová chemická látka částečně rozptýlila, našli jsme i strejdu. Byl skloněn nad účetní knihou, ty legendární brejličky mu visely legračně za tu zbylou nožičku za jedním uchem, ale jinak to na velkou legraci nevypadalo. Naštěstí neměl ani normalizovanou váhu a já byl tehdy trenovanej, a tak jsme ho poměrně rychle dopravili na trávník, jak mívali Divišovi žentour. Hned vedle dřevníku.

Křemže měla elektriku jako jedno z prvních měst v naší Galaxii, Loučej zase vodovod. Tím pádem jsem nemusel svištět pro vodu až dolů k Ochozňáku, nebo zpátky do Brodu, ale polejvali jsme strejdu putýnkou s vodou, načepovanou z kohoutku.

Poměrně brzo se probral. Mluvil řeči, které jsme nerozuměli, ač jsme se všichni snažili velice velmi. Pokud vím, nikde na zkušené v cizině nebyl a cizokrajní turisté se v těch končinách tehdy nevyskytovali, že by se jako příčinlivě naučil v jejich řeči aspoň počítat.

No rauš jak z partesu, a trvalo to až do večera.

Pochybuju, že se DDT dá ještě někde sehnat, a já to zatluču, i kdybych věděl. Ale, kdyby snad, tak právě popsany experiment raději nezkoušejte. Je to sice lepší než Lysohlávka, LSD, Koks i Perník dohromady, ale nikde není řečeno, že vám ta cizokrajná mluva nezůstane natrvalo. Možná by vám rozuměl akorát tak Venca Babloňáků, ale ten už asi tlačí mraky. Ale i kdyby ne, tak rozumět si jen s jediným člověkem, to je i v současné době setsakramentsky málo.
